

NOTULEN VAN DE BUITENGEWONE ALGEMENE VERGADERING VAN DE
VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE, GEHOUDEN OP ZATERDAG
10 JANUARI 1959, IN RESTAURANT "DE KARSEBOOM" TE HILVERSUM.

De Voorzitter, Prof. Mr. P. J. Oud, opent om 10.30 uur de vergadering. Aangezien dit een buitengewone algemene vergadering is zal de Voorzitter geen tijd in beslag nemen door het houden van een openingsrede, doch zich uitsluitend bepalen tot de mededeling, dat deze vergadering een strikt besloten karakter draagt. Niet-leden van de Partij mogen dus niet aanwezig zijn. Tevens verzoekt hij de aanwezigen na beëindiging der vergadering noch aan de pers noch aan andere belangstellenden mededelingen omtrent het besprokene te doen. Namens het Hoofdbestuur zal aan de pers een communiqué betreffende de candidaatstelling voor de Tweede Kamer worden verstrekt.

Daarna gaat de Voorzitter over tot punt 2 van de Agenda: Verslag van de Commissie voor de Notulen van de jaarlijkse Algemene Vergadering van 28 Februari en 1 Maart 1958 te Hengelo(0).

De heer G. H. Cramer (Almelo) deelt namens de Notulencommissie mede geen opmerkingen te hebben en stelt voor de notulen goed te keuren.

De Voorzitter dankt de Notulencommissie voor de verrichte werkzaamheden en de samenstelster voor de getrouwe weergave van het besprokene en stelt voor de notulen goed te keuren, waarmede de vergadering instemt.

Punt 3 van de Agenda luidt: Benoeming van de Notulencommissie voor de Buitengewone Algemene Vergadering van 10 Januari 1959.

De Voorzitter stelt voor in deze commissie te benoemen:

Mevrouw A. Fortanier-de Wit	-Overveen
De heer M. J. Mispelblom Beyer	- 's Gravenhage
Dr. K. Simon Thomas	-Oegstgeest

met welk voorstel de vergadering gaarne accoord gaat.

Vervolgens stelt de Voorzitter aan de orde punt 4 van de Agenda: Behandeling van het voorstel van het Hoofdbestuur betreffende de te maken combinaties van kieskringen voor de door de V.V.D. in te dienen kandidatenlijsten voor de in 1959 te houden verkiezing van Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (zie bijlage I onder 4).

Nadat de Voorzitter er de aandacht op heeft gevestigd, dat het Hoofdbestuur, krachtens art. 15 van het Reglement op de Candidaatstelling voor Leden van de Tweede Kamer, voor de in deze vergadering te volgen procedure een reglement heeft vastgesteld, dat als bijlage bij de Beschrijvingsbrief is gevoegd, zet hij uiteen, dat het voorstel van het Hoofdbestuur een verdeling der 18 kieskringen in vier groepen omvat; in elke groep wordt een gelijklopende lijst ingediend. De Voorzitter licht toe, dat het Hoofdbestuur tot dit voorstel is gekomen op grond van het feit, dat, nu de Kieswet toestaat 30 kandidaten op een lijst te plaatsen, het niet gewenst is voor iedere kring een afzonderlijke lijst te maken. Het Hoofdbestuur meent op grond van de uitslag der Statenverkiezing te mogen verwachten, dat het aantal Kamerzetels van 13 op 17 zal komen. Zou men nu voor iedere kieskring met een afzonderlijke lijst met dezelfde kop willen komen, dan zou deze zo groot moeten zijn, dat voor de regionale kandidaten zeer weinig plaats zou overblijven. Spr. meent dan ook beslist te moeten ontraden in de wijze van combinering der kieskringen verandering aan te brengen.

Voorts stelt het Hoofdbestuur voor de eerste 15 plaatsen van alle lijsten door dezelfde kandidaten in dezelfde volgorde te doen innemen, met een kleine wijziging in de top van de lijsten, welke echter geen verandering in de samenstelling der fractie zal veroorzaken. De plaatsen 16 tot en met 30 zullen voor iedere groep afzonderlijk worden bezet door dezelfde personen in dezelfde volgorde; de plaatsen 16 t/m 20 worden beschouwd als verkiesbare plaatsen. Behalen wij meer dan 15 zetels, dan wordt door loting van het Centraal Stembureau beslist over de toewijzing van deze zetels. De plaatsen 21 tot en met 30 zijn niet-verkiesbare plaatsen en zullen door regionale kandidaten worden ingenomen.

De vergadering kan zich met het voorstel van het Hoofdbestuur geheel verenigen.

De Voorzitter deelt voorts mede, dat bij het Hoofdbestuur verschillende voorstellen zijn binnengekomen om de procedure voor de candidaatstelling te wijzigen. Deze voorstellen kunnen echter niet in behandeling worden genomen; art. 15 van het Reglement op de candidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer bepaalt, dat in geval van tussentijdse Kamerverkiezing het Hoofdbestuur de te volgen procedure voor de candidaatstelling vaststelt, zoveel mogelijk met behoud van de bepalingen van dit Reglement. Het Hoofdbestuur zal in verband met de beperkte tijd, die voor de candidaatstelling beschikbaar is, niet van de op grond van dit artikel vastgestelde procedure afwijken. Eventuele bezwaren tegen de gevolgde procedure kunnen in de eerstvolgende Algemene Vergadering ter sprake worden gebracht; wanneer men meent, dat het Hoofdbestuur te vergeende bevoegdheden heeft, kan men dit, wanneer een wijziging van het vorenbedoelde reglement aan de orde wordt gesteld, naar voren brengen.

Overgegaan wordt dan tot punt 5 van de Agenda: Vaststelling der kandidatenlijsten.

De Voorzitter deelt mede, dat ingevolge art. 2 van het Reglement voor de Buitengewone Algemene Vergadering van heden over elke plaats afzonderlijk zal worden beslist.

Als eerste plaats brengt de Voorzitter ter sprake het voorstel van het Hoofdbestuur om voor het gehele land Prof. Mr. P. J. Oud als lijstaanvoerder te vermelden.

Onder een ovationeel applaus, dat zij hem staande brengt, betuigt de vergadering haar warme instemming met dit voorstel.

De Voorzitter is zeer getroffen door het in hem gestelde vertrouwen en zegt de aanwezigen hiervoor gaarne dank.

Plaats 2.

Het Hoofdbestuur stelt voor deze plaats voor de ondervoorzitter der Tweede Kamerfractie, Drs. H. A. Korthals, met uitzondering van de groepen I en III, waar resp. de heren J. G. H. Cornelissen en R. Zegering Hadders deze plaats zullen innemen.

De vergadering verklaart zich accoord met het voorstel van het Hoofdbestuur.

Plaats 3.

Voor deze plaats stelt het Hoofdbestuur voor mevrouw Mr. J. M. Stoffels-van Haften, met uitzondering van groep III, waar de heer Korthals op deze plaats wordt vermeld.

De heer Mr. Th. Bakker ('s Gravenhage) stelt voor, alleen in groep II, de derde plaats te doen innemen door mejuffrouw

Mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra.

De Voorzitter heeft bezwaar tegen dit voorstel. Dit zou betekenen, dat mejuffrouw ten Broecke Hoekstra, die op alle lijsten de 12e plaats inneemt, in groep II naar de 3e plaats zou komen; het voorstel van het Hoofdbestuur luidt echter de plaatsen 2 tot en met 6 door dezelfde kandidaten, eventueel in wisselende volgorde, en de plaatsen 7 tot en met 15 door dezelfde kandidaten in dezelfde volgorde, te doen innemen, omdat het Hoofdbestuur de volgorde der benoeming in de hand wil houden. Wanneer men zeker zou weten, dat er 17 Kamerleden zullen worden benoemd, dan zou de voorgestelde onwisseling geen verschil maken, zou de V.V.D. echter teruglopen in zetelaantal, dan zou dit uiteraard wel consequenties hebben. De Voorzitter zou dan ook willen verzoeken de voorgestelde volgorde aan te houden.

De heer Mr. Th. Bakker acht het uitgesloten, dat de zittende Kamerleden niet weer zouden worden verkozen, zodat hij op grond daarvan meent, dat geen bezwaar tegen de door hem voorgestelde wijziging kan bestaan. Spr. wijst op het vele goede werk door mejuffrouw ten Broecke Hoekstra verricht, waarvan als recent voorbeeld de interpellatie over de 37 verstekelingen is te noemen. Zij heeft hierdoor speciaal in het westen van het land zeer veel goodwill voor de V.V.D. gekweekt, waarom het dan ook van belang zou zijn, dat zij in die groep de 3e plaats inneemt. Voorts acht spr. het nog van betekenis, dat mejuffrouw ten Broecke Hoekstra geen deel uitmaakt van de parlementaire delegaties, zodat zij intensiever aan het Kamerwerk deelneemt dan mevrouw Stoffels, die vaak buitenslands vertoeft.

De Voorzitter meent het voorstel van de heer Bakker toch beslist te moeten ontraden en zou het beter vinden aan het reeds ten aanzien van het voorstel van het Hoofdbestuur genomen besluit te blijven vasthouden. Mejuffrouw ten Broecke Hoekstra en mevrouw Stoffels-van Haften zijn beiden uitstekende Kamerleden, waarbij spr. met nadruk wil opmerken, dat mevrouw Stoffels niet voor haar plezier zo vaak in het buitenland verblijft; zij verricht daar zeer belangrijk werk en verlicht in niet onbelangrijke mate de taak van de heer Korthals. De Voorzitter acht dit argument van de heer Bakker dan ook bepaald onjuist. De fractie is integendeel mevrouw Stoffels zeer dankbaar, dat zij zich met deze buitenlandse vertegenwoordigingen wil belasten. Bovendien was mevrouw Stoffels bij de verkiezing van 1956 reeds lid der Kamer, terwijl mejuffrouw ten Broecke Hoekstra eerst tengevolge van de Kameruitbreiding lid is geworden.

De heer Bakker antwoordt, dat hij niets ten nadele van mevrouw Stoffels-van Haften heeft willen zeggen, doch uitsluitend naar voren heeft willen brengen, dat de Centrale Den Haag er prijs op stelt, dat in groep II in de kop een vrouwelijke kandidaat wordt vermeld, die in deze groep een groot aantal stemmen zal trekken.

Waar uit de stemming bij handopsteken niet met voldoende duidelijkheid blijkt welke der beide kandidaten de volgestrekte meerderheid der vergadering verkrijgt, wordt tot mondelinge stemming overgegaan.

Behalve mevrouw Stoffels-van Haften en mejuffrouw ten Broecke Hoekstra worden uit de vergadering nog als kandidaten voor deze plaats genoemd de heren F. den Hartog te Hoogblokland en Mr. L. R. J. ridder van Rappard te Gorinchem.

Uitgebracht worden in totaal 653 stemmen, volgens onderstaande verdeling:

mevrouw Stoffels-van Haaften	440 stemmen
mevrouw ten Broecke Hoekstra	186 stemmen
F. den Hartog	24 stemmen
Mr. L.R.J. ridder van Rappard	3 stemmen.

De volstrekte meerderheid bedraagt 327, zodat de derde plaats op de lijsten, met uitzondering van groep III, zal worden ingenomen door mevrouw Mr. J.M. Stoffels-van Haaften; in groep III wordt de derde plaats bezet door de heer Drs. H.A. Korthals.

Plaats 4.

De vergadering gaat gaarne accoord met het voorstel van het Hoofdbestuur; de vierde plaats wordt derhalve in groep I ingenomen door de heer Drs. H.A. Korthals, in groep III door mevrouw Mr. J.M. Stoffels-van Haaften en in de groepen II en IV door de heer F. den Hartog.

Plaats 5.

De vergadering verenigt zich voor deze plaats eveneens met het voorstel van het Hoofdbestuur, zodat deze in de groepen I en III vervuld zal worden door de heer F. den Hartog en in de groepen II en IV door de heer J.G.H. Cornelissen.

Plaats 6.

De heer Mr. Th. Bakker ('s Gravenhage) geeft in overweging deze plaats, uitsluitend in groep II, te doen innemen door de heer Mr. E.H. Toxopeus. De afdeling Den Haag verzoekt dit echter uitsluitend te beschouwen als overweging en dient geen voorstel tot wijziging in. De vergadering volgt het advies van het Hoofdbestuur en deze plaats zal dus, met uitzondering van groep III, worden ingenomen door de heer R. Zegering Hadders. In groep III wordt de zesde plaats bezet door de heer J.G.H. Cornelissen.

Plaatsen 7 tot en met 13.

De vergadering kan zich verenigen met het voorstel van het Hoofdbestuur om deze plaatsen op alle lijsten door dezelfde negen kandidaten -allen zittende Kamerleden- in dezelfde volgorde te doen vervullen.

Plaats 14.

Het Hoofdbestuur beveelt voor deze plaats aan Prof. S. Korteweg te Groningen.

De heer Dr. M.C. Geerling (Rotterdam) wil alvorens een kandidaat te noemen, allereerst een opmerking maken over de kandidaatstelling van de zittende leden van de Tweede Kamer. Spr. doet dit zonder enige schroom, omdat de afdeling Rotterdam geen enkel bezwaar heeft tegen de omstandigheid, dat het Hoofdbestuur gemeend heeft de zittende leden opnieuw kandidaat te stellen. Spr. wil hieraan toevoegen, dat het mede aan het voortreffelijke werk van de Kamerfractie is te danken geweest, dat de liberale gedachte in het afgelopen jaar zozeer aan zeggingskracht heeft gewonnen. Men heeft zich echter in verscheidene kringen van de afdeling Rotterdam gevraagd of niet het gevaar dreigt, dat wordt vervallen in een zeker automatisme, indien zonder verdere toelichting de zittende kandidaten opnieuw kandidaat worden gesteld. Daarom wil de heer Geerling het Hoofdbestuur verzoeken zich te beraden over de mogelijkheid om bij de kandidaatstelling van de zittende leden een advies uit te brengen. Spr. is zich er zeker van bewust, dat hiermede een bijzonder delicate kwestie wordt aangeroerd, doch meent, dat dit hem niet mag verhinderen dit probleem te stellen. Hij wil zich onthouden

van suggesties, of een dergelijk advies schriftelijk dan wel mondeling aan de centrales dan wel aan de afdelingen moet worden gericht en zich beperken tot het verzoek deze aangelegenheid in ernstige overweging te willen nemen.

Wat de bezetting van de 14e plaats op de kandidatenlijsten betreft, het is spr. bekend, dat de wens van de fractie uitgaat naar een specialist op economisch terrein. In afwijking van het voorstel van het Hoofdbestuur stelt de afdeling Rotterdam voor Dr. J. Alers te Barendrecht, in liberale kring geen onbekende. De heer Alers is 36 jaar oud. Hij promoveerde in 1953 cum laude aan de Economische Hogeschool te Rotterdam op een proefschrift "Het vrijwillig filiaalbedrijf", welk proefschrift in de handel werd gebracht en op ruime schaal werd verkocht. Wat de wetenschappelijke activiteiten van de heer Alers betreft, hij is medewerker aan Economische Statistische Berichten, adviseur van de N.R.C. en het Rotterdamsch Nieuwsblad -beide bladen vragen geregeld zijn visie op vele economische en financiële problemen-; voorts geeft de heer Alers op verzoek van Prof. Verdoorn van de Economische Hogeschool bij tijd en wijle colleges voor studenten, die zich voorbereiden op het doctoraal examen. Tenslotte verwijst spr. naar de bijdrage van de hand van de heer Alers in de onlangs verschenen publicatie "Enige aspecten van het moderne Liberalisme". Wat de politieke activiteiten van de heer Alers aangaat, in 1946 was hij mede-oprichter van de Liberale Studentenvereniging Rotterdam van 1947-1950 voorzitter van de afdeling Rotterdam van de J.O.V.D., van 1951 tot 1956 bestuurslid van de afdeling Rotterdam van de V.V.D. Vanaf 1954 is hij lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en als zodanig in het afgelopen jaar herkozen. In brede kring is men van oordeel, dat zijn werk in de Staten van bijzonder goed gehalte is. Men prijst zijn bezonnen oordeel, dat hij combineert met exactheid en nuchtere kijk op de dagelijkse omstandigheden.

De heer Alers is in het dagelijks leven medefirmant van de groothandel in kruidenierswaren Gebr. Alers, gevestigd te Rotterdam, wier terrein met uitzondering van Den Haag en Leiden de gehele provincie Zuid-Holland beslaat. Deze groothandel is ingeschakeld bij het V.I.V.O., een West-Europees orgaan, waarbij 18.000 West-Europese kruideniers zijn aangesloten. Van deze organisatie is de heer Alers hoofdbestuurslid, hetgeen in verband met de behandeling der Euromarktproblemen van grote betekenis kan zijn. Voorts is hij bestuurslid van verschillende andere organisaties uit zijn sector, docent en examinerator aan verschillende vakopleidingen en vice-voorzitter van de Coöf. Financierings Mij. tot Exploitatie van Kruideniersbedrijven. Samenvattend meent de heer Geerling de heer Alers te kunnen schetsen als een opmerkelijke figuur, zowel op wetenschappelijk en politiek als op maatschappelijk terrein, een kandidaat, die gezien zijn leeftijd behoort tot de groep van mensen, waar jong liberaal Nederland behoefte aan heeft. Ook bij de jeugd bestaat grote belangstelling voor het liberalisme; een kandidaat als de heer Alers zal zeker aantrekkingskracht op haar uitoefenen. De wetenschappelijke kwaliteiten van Prof. Korteweg acht spr. buiten alle twijfel; hij meent echter, dat de heer Korteweg niet de politieke scholing en maatschappelijke ervaring bezit, die de heer Alers eigen zijn.

De heer M.D. Scheer (Heemstede) doet een hartstochtelijk beroep op de vergadering haar stem uit te brengen op de heer Mr. L.R.J. ridder van Rappard, burgemeester van Gorinchem, voor de aanwezigen geen onbekende. Reeds enkele malen is de aandacht gevraagd voor een goede plaats voor de heer Van Rappard. Thans is sprekers dringend verzoek de heer van Rappard op een verkiesbare plaats te stellen, en dit verzoek doet hij niet zonder reden. De laatste jaren is rooibouw gepleegd op het terrein van leiding en

volksvertegenwoordiging. Hiervan plukt men vandaag of morgen de wrange, of liever in het geheel geen vruchten. Teruglopende gezondheid kan ons mensen doen ontvallen, dan is er geen voldoende "Nachschub". Bovendien is de P.v.d.A. onze grootste tegenstander in deze strijd en na de verkiezingen in de Kamer. Dan moeten er mensen in onze fractie zijn, die de P.v.d.A. aandurven en aankunnen. In Mr. van Rappard vindt de fractie iemand, die krachtens onuitputtelijke kennis de rode broeders met feiten te lijf kan gaan. Hij is een persoonlijkheid, die juist thans, nu er gestreden zal moeten worden, in de Kamer thuis hoort. Door deze candidatuur zal de heer Korteweg moeten opschuiven. Dit acht spr. geen bezwaar, eerder juist, want deze candidaat is een onbekende en werd bij de Kamerverkiezingen van 3 en 7 jaar geleden door geen enkele afdeling genoemd. Thans, nu de democratie bij de voorbereiding vrijwel zoek is, brengt het Hoofdbestuur de heer Korteweg ineens op een absoluut verkiesbare plaats. Dit moet een ernstig afgevaardigde toch wel tot nadenken stemmen. Spr. doet een beroep op de solidariteit der vergadering. Ongetwijfeld wil men nog andere kandidaten voor deze plaats naar voren brengen, doch hij wil dringend verzoeken deze te laten rusten voor de 15e en 16e plaats. Dan zal de heer van Rappard een kans hebben; door samendringen van vele kandidaten voor één plaats heeft niemand een kans. Nogmaals wil hij de aanwezigen krachtig opwekken eendrachtig hun stem te geven aan de door hem naar voren gebrachte candidaat.

De heer Mr. G. Loopstra (Pinstervolde) vraagt namens de Kamercentrale Groningen de aandacht voor de candidaat van het Hoofdbestuur, Prof. S. Korteweg.

Prof. Korteweg is in 1902 te Rotterdam geboren; studeerde aan de Economische Hogeschool, aldaar. Achtereenvolgens was hij van 1928-1930 assistent van Prof. Sneller aan het Hist. Ec. Instituut; 1931-1935 secretaris van de Kamer van Koophandel te Tiel; 1935-1945 werkzaam op het departement van Economische Zaken; 1945-1947 administrateur bij het Directoraat-Generaal voor Buitenlandse Economische Betrekkingen; December 1945: opgenomen in de Nederlandse delegatie bij de Voorbereidingscommissie Verenigde Naties; September 1946: lid van de F.A.O., een voorbereidingscommissie voor de Wereldconferentie voor handel en werkgelegenheid te Londen, Lake Success en Genève; 1947-1948: directeur Industrie-ontwikkeling 1948: Hoogleraar Rijksuniversiteit te Groningen. Van de hand van de heer Korteweg verschenen verschillende publicaties; hij is voorzitter van het Industrieschap Oost-Groningen.

Wat de politieke activiteiten van de heer Korteweg betreft, hij is een steunpilaar van de J.O.V.D.; houdt inleidingen voor V.V.D.-afdelingen over liberale economie; is voorzitter van de V.V.D.-adviescommissie voor Oostelijk Groningen; hield o.a. in de zomer van 1958 een inleiding bij het bezoek van zeven leden der V.V.D.-fractie aan Oostelijk Groningen. In de persoon van de heer Korteweg zal de Kamerfractie met een uitmuntend econoom versterkt worden, wiens departementale ervaring en bekendheid met de industriële problemen van het Noorden eveneens van groot belang kunnen zijn. In het Noorden heeft men de indruk, dat de schijnwerpers maar al te veel op het Deltaplan en de problemen van de randstad Holland zijn gericht, zodat het goed zou zijn, wanneer hierin een tegenwicht zou worden gebracht door iemand, die met de omstandigheden van het Noorden en Oosten van ons land door en door bekend is.

De heer G.P. Blom (Rotterdam) merkt op, dat de afdeling Rotterdam Prof. Korteweg niet als een specifieke vertegenwoordiger van het Noorden en Oosten des lands beschouwt, doch als specialist op economisch gebied. Op die grond heeft de afdeling Rotterdam de heer Alers als tegencandidaat naar voren gebracht.

De heer B.C. Algra (Leeuwarden) betoogt, dat uit de randstad Holland reeds verschillende vertegenwoordigers en vertegenwoordigsters op de kandidatenlijsten voorkomen. De heer Korteweg is als economisch specialist voor het gehele land een zeer aanvaardbare kandidaat. Spr. wil echter niet nalaten begrip te vragen voor de wel zeer zware omstandigheden, waaronder het Noorden van het land moet werken; daarom acht men het in het Noorden mede van groot belang, dat iemand, die deze achtergronden door en door kent, deel zal uitmaken van de Tweede Kamerfractie. Spr. verzoekt de vergadering bij het uitbrengen van haar stem hieraan aandacht te schenken.

De heer Drs. A. Bakker (Zaandam), als voorzitter van de Onder-centrale Zaanstreek het woord voerend, belicht zeer in het kort het karakter van de Zaanstreek. Het is een overwegend industrieel gebied, waar grote, middelgrote en kleine industrieën naast elkaar gevestigd zijn. Nationaal en internationaal hebben deze bedrijven hun vertegenwoordigingen, doch in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn zij niet vertegenwoordigd. Men heeft dit wel gemerkt, doch hierin berust, zolang niemand bereid werd gevonden zich voor het Kamerlidmaatschap kandidaat te stellen. Thans is hierin verandering gekomen, doordat de heer Gerbrand de Jong uit Wormerveer zich bereid heeft verklaard een candidatuur voor de Tweede Kamer te aanvaarden. Helaas bereikte dit bericht de Ondercentrale te laat om het nog tijdig te kunnen doorgeven naar de vergadering van Centrale-Voorzitters te Amsterdam. Was dit geschied, dan zou de heer de Jong misschien wel op een verkiesbare plaats zijn gesteld. Daar echter de door het Hoofdbestuur voorgelegde kandidatenlijsten slechts concept-lijsten zijn, heeft de Zaanstreek gemeend deze kandidaat toch voor deze plaats naar voren te moeten brengen, omdat het toch niet onredelijk geacht moet worden, dat het derde industriegebied van Nederland in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zou zijn. Temeer ook, omdat men de heer Berkhout toch meer mag zien als een vertegenwoordiger van het agrarische deel van Noord-Holland.

De heer Gerbrand de Jong is 41 jaar oud, heeft economie gestudeerd, welke studie moest worden onderbroken doordat hij tijdens de bezetting weigerde de loyaliteitsverklaring te ondertekenen; tijdens zijn onderduikperiode was hij werkzaam aan het departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en bereikte hier de functie van directeur van de Rijkskeukens te Utrecht (tot 1945); van 1945 - 1947 Hoofd prijscontrole Landbouw en Voedselvoorziening en diverse bedrijven van het Ministerie van Economische Zaken; 1948 secretaris Coprafonds te Batavia; 1949-1954 Hoofd afd. Ind. financiën van de Indonésische Herstelbank; 1954-heden: directeur van een cartonage- en papierwarenfabriek, een middelgroot bedrijf. Voorts lid van het Bestuur van de Polder Westzaan, lid van het bestuur van de afdeling Zaanstreek van de M.I.J. voor Handel en Nijverheid; kandidaat van de V.V.D. voor de gemeenteraadsverkiezingen te Wormerveer; plvv. hoofdbestuurslid van het Verbond van Ned. Werkgevers. De heer de Jong kent door zijn veelzijdige loopbaan dus zowel de industriële als de ambtelijke sfeer, terwijl hij ook vele contacten met de middenstand heeft. Tot slot kan de heer Bakker opmerken, dat hem uit de vele gesprekken, die hij dezer dagen met verschillende Zaanse industrieën heeft gehad, is gebleken, dat zij de candidatuur van de heer de Jong van ganser harte steunen, omdat zij het van groot belang achten, dat een Zaanse industrieel lid van de Tweede Kamer is. De heer de Jong beschouwt deze deelname aan het Landsbestuur als zijn ideaal en zal zich hieraan geheel kunnen wijden. Op grond hiervan en gezien de positie van de Zaanstreek verzoekt de heer Bakker de vergadering haar stem voor de 14 e plaats op de heer Gerbrand de Jong te willen uitbrengen.

Overgegaan wordt allereerst tot stemming bij handopsteken over de 4 kandidaten: Dr.J.Alers, Gerbrand de Jong, Prof.S. Korteweg en Mr. L.R.J.ridder van Rappard. Waar dit niet tot resultaat leidt volgt mondelinge stemming.

Uitgebracht worden in totaal 657 stemmen, waarvan op

Dr.J.Alers	186
Gerbrand de Jong	10
Prof.S.Korteweg	415
Mr.L.R.J.ridder van Rappard	46

De volstrekte meerderheid bedraagt 329, zodat Prof.S. Korteweg de 14e plaats op alle lijsten zal bezetten.

Hierna schorst de Voorzitter de vergadering tot 2 uur om de aanwezigen in de gelegenheid te stellen de lunch te gebruiken.

Nadat de Voorzitter om 2 uur de vergadering heeft heropend, geeft hij eerst het woord aan de penningmeester der Partij, de heer S.J.van den Bergh.

In de ochtendvergadering -aldus de heer van den Bergh- heb ik horen spreken over slapeloze nachten van a.s. Kamer-candidaten. Ik kan U de verzekering geven, dat zij niet de enigen zijn, die daaraan lijden. Sinds korte tijd kent ook Uw penningmeester slapeloze nachten over de komende verkiezings-campagne. Onze tegenstanders beschikken over grote bedragen om hiervoor te kunnen uitgeven. Ook beschikken zij over radio- en televisiezendtijd om hun propaganda kracht bij te zetten, terwijl de V.V.D. slechts om de veertien dagen tien minuten in de ether is om deze aanvallen te weerstaan.

Om een krachtige tegenactie te kunnen ontwikkelen is GELD nodig. Deze verkiezingsactie komt voor Uw penningmeester zeer ongelegen. Onze bankrekening vertoont een nadelig saldo, de contributie-afdrachten der afdelingen zijn nog niet binnen, er wachten ons echter zeer grote uitgaven.

Reeds werd in ons partij-orgaan een oproep gedaan tot ondersteuning van de partijkas. In aansluiting hierop zou ik de aanwezige afdelingen willen vragen een dringend beroep op hun leden te doen tot het storten van een eenmalige bijdrage ad f. 5,-- per lid ten gunste van de verkiezingsactie van het Hoofdbestuur.

Churchill heeft bij het begin van de tweede wereldoorlog gezegd: "Give us the tools and we will do the job". Welnu, zo is het ook met Uw penningmeester gesteld: Verschaf hem geld en hij zorgt voor Uw verkiezingsactie.

Nogmaals, ik doe een krachtig beroep op alle afdelingen der partij hun leden te willen opwekken tot het storten van deze bijdrage voor één keer ad f. 5,--.

De Voorzitter ondersteunt gaarne het verzoek van de penningmeester en spreekt de hoop uit, dat vele afdelingen gevolg zullen geven aan de oproep tot het storten van de voorgestelde bijdrage voor één keer.

Overgaande tot de candidatuur voor plaats 15 licht de Voorzitter toe, dat overeenkomstig de wens van de Tweede Kamer-fractie om aan de zittende Kamerleden een specialist op militair gebied toe te voegen, door het Hoofdbestuur voor deze plaats is voorgesteld Lt.Kol. H.M.Dijkman.

De heer Ir.J.F.Fock (Zeist) meent, dat voor deze plaats beter een luchtmachtspecialist naar voren zou kunnen worden gebracht en wil daartoe de aandacht der vergadering vragen voor de heer J. Staal, Lt.Kolonel vlieger-waarnemer, oud 44 jaar en sedert 1952, met onderbreking wegens NAVO-werkzaamheden, lid van de afdeling Zeist. In de oorlog verwierf de heer Staal als gevechtsvlieger, wegens het tot zinken brengen van acht Japanse

schepen, het vliegerskruis. Vóór de soevereiniteitsoverdracht was hij basiscommandant van Biak. In Nederland had hij een belangrijk aandeel in de opbouw en werving van het korps luchtwachtdienst. Na het volgen van de Engelse luchtmachtstafschool werd de heer Staal in een NAVO-functie belast met het ontwerpen en uitvoeren van plannen op het gebied van de atoomoorlogvoering. Volgens zijn visie en zijn succesvolle internationale werk werd hij aangewezen als hoofd plannen- en oorlogsvoorbereidingen bij "operatiën" op de Luchtmachtstaf. Modernisering van het luchtverdedigingsstelsel en de invoer van geleide wapenen behoorden tot zijn voornaamste projecten. Lt.Kol. Staal maakt thans deel uit van de Gezamenlijke Staf van het Comité Verenigde Chefs van Staven. De heer Staal mag beschouwd worden als een van onze modern en internationaal denkende actieve militairen en staat bekend om zijn vooruitziende blik en zijn organisatietalent. Hij beschikt voorts over een vlotte pen en een aanzienlijk redenaarstalent. De heer Fock wil deze kandidaat tersterkste in de belangstelling der vergadering aanbevelen en geeft voor een verdere toelichting het woord aan Generaal Brouwer van de afdeling Soest.

De heer J.B.Brouwer, brig.generaal b.d. (Soest) zet uiteen, dat, gedwongen door de omstandigheden, thans in de korte tijd tussen kabinetscrisis en verkiezingen een groot aantal beslissingen moeten worden genomen. Belangrijke beslissingen, die de toekomst en het aanzien van onze partij voor de eerstvolgende jaren zullen bepalen. Spr. vertolkt de bewondering van de afdelingen Zeist en Soest voor het Hoofdbestuur, dat ondanks de hoogspanning kans zag om binnen korte tijd met de kandidatenlijsten te komen. Daaruit blijkt de besluitvaardigheid van het Hoofdbestuur. Het ligt in de bedoeling -aldus spr.- een actief militair kandidaat te stellen voor een verkiesbare plaats. Een kandidaat voor een dier plaatsen werd voorgesteld door het Hoofdbestuur, toen uit geen van de afdelingen een actieve militaire kandidaat naar voren kwam. Kortelings bereikte ons van de afdeling Zeist, welke afdeling gebruik maakte van haar recht om in deze vergadering nog tegen-candidaten te stellen, een voorstel, dat kortweg hierop neer kwam: waarom een landmachtmilitair voor deze plaats en geen luchtmachtmilitair? Ook wij hebben deze vraag gezien en kort samengevat is onze mening aldus:

- a) er is geen modern luchtmachtvertegenwoordiger in de Tweede Kamer; op de V.V.D. rust de nationale taak hierin te voorzien;
- b) voor het algemene defensiebeleid is de geest van een operationeel luchtmachtman in de Kamer gewenst;
- c) de door de afdeling Zeist gestelde kandidaat kan men bovendien "twee vliegen in één klap" noemen, n.l. defensiespecialist met internationale ervaring en luchtvaartdeskundige; hij kan hierdoor b.v. mede over de belangrijke staatsinvesteringen in de K.L.M. oordelen;
- d) het kandidaatstellen van een vlieger kan een belangrijk stemmenvoordeel voor de V.V.D. betekenen bij de aanstaande verkiezingen, gezien de toenemende liberale geest bij het luchtmachtpersoneel.

Wij vinden deze argumenten juist, fris en constructief. In de goede geest van gezond initiatief. Onze afdeling vond geen nadelen en aldus menen wij, dat deze kandidaatstelling een primair nationaal en partijbelang is. De afdeling Soest stelt zich dan ook geheel achter het door de afdeling Zeist geponeerde voorstel. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd, dat de overste Staal een bijzonder goed defensie.expert en luchtmachtspecialist voor onze Partij betekent. Ik realiseer mij echter, dat alvorens het voorstel van de afdeling Zeist in stemming wordt gebracht, U nog meer dient te worden ingelicht over de persoon der thans voorgestelde kandidaat, weshalve ik het woord verzoek voor de

kolonel J.C.Sissingh, die als commandant van het korps luchtwachtdienst enkele jaren nauw met de overste Staal samenwerkte.

Kolonel J.C.Sissingh deelt mede, dat de overste Staal eerst enige jaren onder hem heeft gediend; daarna werd hij na het volgen van een cursus in Engeland, overgeplaatst naar Fontainebleau. Zijn conduite is uitstekend. Bij zijn vertrek uit Fontainebleau schreef zijn hoogste chef over hem, dat het aanbeveling zou verdienen de heer Staal onder de aandacht van Nederlandse politici te brengen in verband met het uitstekende werk, dat hij voor de NAVO had gedaan. Kolonel Sissingh beschrijft de persoon van de heer Staal als dynamisch en flink; hij spreekt gemakkelijk en vlot, hetgeen een groot voordeel betekent. In zijn functie bij de luchtmachtstaf is hij met zeer veel mensen in aanraking geweest; hij heeft begrip voor de belangen van de burgermaatschappij, kent het personeelsbeleid en beschikt over organisatietalent. Spr. meent, dat andere kandidaten niet beter kunnen zijn dan overste Staal en beveelt hem daarom bij de vergadering warm aan voor de 15e plaats op de kandidatenlijsten.

De heer H.J.van Neck Jr.(Apeldoorn) wil namens de afdeling Apeldoorn voor deze plaats naar voren brengen Lt.Generaal J.H.Couzy, een kandidaat van formaat, commandant van het 1e Legerkorps, oud 56 jaar. De afdeling is overtuigd van de noodzaak, dat in de Tweede Kamerfractie der Partij een militair expert zitting heeft. Gezien het feit, dat andere fracties beschikken over zeer hooggeplaatste militaire autoriteiten, heeft zij gemeend te moeten uitzien naar het allerbeste op dit gebied. Met alle respect voor de reeds voor deze plaats gestelde kandidaten meent de afdeling Apeldoorn in het belang van de Partij de voorkeur te moeten geven aan de thans door haar gestelde kandidaat.

Lt.Generaal Couzy, lid van de afdeling Apeldoorn, heeft de volgende staat van dienst: Kolonel November 1949, Directeur Hogere Krijgsschool 1 Juli 1950, Brigade-generaal 1 Juni 1952, Generaal-Majoor Commandant 1e Divisie 1 November 1952, Generaal-Majoor Commandant 4e Divisie 1 Februari 1953, Lt.Generaal, Commandant 1e Legerkorps 1 Januari 1956. Tevens was de heer Couzy resp. ondervoorzitter en voorzitter en is hij thans Ere-lid van de Vereniging Officieren Kon. Landmacht, onder-voorzitter Ver. tot beoefening van de Krijgswetenschap, onder-voorzitter Prot. Interkerkelijk Thuisfront, lid Kerkeraad Doopsgezinde gemeente, Apeldoorn. Hij commandeerde de 4e Divisie in de internationale manoeuvres van 1953 en 1954. Voorts verschenen publicaties van zijn hand in de Militaire Spectator en in het Wetenschappelijk Jaarbericht Krijgswetenschap.

De afdeling Apeldoorn meent met de heer Couzy een zeer all-round kandidaat op militair gebied naar voren te brengen, een goede tegenhanger voor generaal Calmeyer van de C.H.U. Wanneer een dergelijke autoriteit als de generaal Couzy zich bereid verklaart een candidatuur voor de V.V.D. te aanvaarden en dus actief werkzaam te zijn voor de V.V.D., dan zal dit niet nalaten indruk te maken op vele hogere ambtenaren en ongetwijfeld velen er toe brengen zich als lid van de V.V.D. aan te melden.

De heer Mr. S.A.l'Honoré Naber (Bilthoven) wijst erop, dat de Partij nu de rekening krijgt te betalen van de voorafgaande jaren. Er is geen defensiepolitiek ontwikkeld, nu komt een overhaaste kandidaatstelling van militaire kandidaten. Spr. zou willen voorstellen geen militair deskundige kandidaat te stellen, doch de militaire vraagstukken door een ander lid der fractie te doen behandelen, waarbij de fractie zich dan zou dienen te beraden over de in de toekomst te volgen militaire politiek.

De heer W. van den Brandhof (Ede), tot 1952 beroeps-officier, heeft inlichtingen ingewonnen omtrent de capaciteiten van de heren Dijkman en Staal. Als voorzitter van de afdeling Ede is hem de heer Dijkman bekend als enigszins quaerulant. Over zijn militaire capaciteiten zijn de meningen zeer verdeeld. Spr. zou de voorkeur willen geven aan de overste Staal voor deze plaats.

De Voorzitter meent, dat de vergadering voor een moeilijke beslissing staat. Het verheugt hem, dat zij eveneens van oordeel is, dat het gewenst is de fractie met een militair deskundige te versterken, ongeacht of dit een landmacht- dan wel een luchtmachtspecialist zal zijn. Het zal echter iemand moeten zijn, die competent is om de militaire vraagstukken in de Kamer te behandelen. Het Hoofdbestuur heeft de heer Dijkman voor deze candidatuur voorgedragen, omdat de heer Dijkman veel belangstelling voor het werk der V.V.D. toont; hij bezoekt regelmatig de jaarvergaderingen. Wanneer de Voorzitter de drie gestelde kandidaten echter op hun militaire standing beziet, meent hij, dat de candidatuur van de generaal Couzy toch wel verre de voorkeur verdient. Deze kandidaat zal het vertrouwen genieten van de militaire autoriteiten. Het is zeer belangrijk voor de Partij, wanneer iemand van de standing van opper-officier lid van haar Tweede Kamerfractie is. Het is echter zeer moeilijk een keuze te doen tussen de drie kandidaten.

Stemming bij handopsteken leidt niet tot een resultaat, zodat mondeling zal worden gestemd over de drie gestelde kandidaten, de heren J.H.Couzy, H.M. Dijkman en J. Staal.

Uitgebracht worden 657 stemmen, waarvan op

de heer Couzy	392
de heer Dijkman	5
de heer Staal	260.

De volstrekte meerderheid bedraagt 329, zodat de 15e plaats op de kandidatenlijsten zal worden vervuld door Lt.-Generaal J.H.Couzy te Apeldoorn.

Thans zullen de kandidaten voor de plaatsen 16 tot en met 20, welke als verkiesbare plaatsen worden beschouwd, voor elke groep afzonderlijk worden vastgesteld.

Plaats 16.

Groep I.

De vergadering kan zich verenigen met het voorstel van het Hoofdbestuur, zodat deze plaats zal worden ingenomen door mevrouw G.V.van Someren-Downer te Amsterdam.

Groep II.

De heer Mr.Th.Bakker (-s Gravenhage) vestigt er de aandacht op, dat de door het Hoofdbestuur gestelde kandidaat, Prof.J. Kynrell, in de afdeling Den Haag geen bekendheid geniet, in liberaal verband nimmer op de voorgrond is getreden, en verder ook niet over politieke ervaring beschikt. Het is spr. dan ook een raadsel, hoe het Hoofdbestuur ertoe is gekomen, deze kandidaat op de 16e plaats te stellen. De afdeling Den Haag zou voor deze plaats willen aanbevelen de heer Mr.W.J.Geertsema, oud-burgemeester van Warffum, gemeenteraadslid van Den Haag, oud ca. 40 jaar, bekend liberaal en thans in dienst van het departement van Binnenlandse Zaken.

De heer Mr.L.F.Dingemans(Gorinchen) stelt namens de afdeling Gorinchen voor deze plaats te doen vervullen door de heer Mr. L.R.J.ridder van Rappard, van wie hem veel voortreffelijks bekend is. De heer van Rappard is een man van brede visie,

in de Partij goed bekend. De vele tienduizenden, die hun stem zullen uitbrengen op kandidaten op de 16e tot en met de 20e plaats, moeten daar geen volkomen onbekenden aantreffen. Er zijn heftige aanvallen op onze Partij te verwachten, wij moeten daarom kandidaten stellen, die die aanvallen kunnen weerstaan, die het liberalisme weten te verkopen. Deze kwaliteiten bezit de heer van Rappard.

De heer Mr. C. A. Crena de Jongh (Rotterdam) steunt namens de afdeling Rotterdam de candidatuur van de heer Geertsema. Hij is ervan overtuigd, dat deze voor de V.V.D.-belangen op de bres zal staan en meent, dat hierin een voortreffelijke candidaat is gevonden.

Ook de heer Dr. J. C. van Zoelen, namens de afdeling Amsterdam sprekend, en de heer Mr. G. Loopstra (Finsterwolde) namens de Centrale Groningen, steunen de candidatuur van de heer Geertsema.

De heer M. Booy (Roskoop) meent de candidatuur van de heer van Rappard voor deze plaats beslist te moeten afwijzen. Hij zou plaats 16 liever zien bezet door een der jongere liberalen.

De voorzitter is van oordeel, dat deze candidatuur een zakelijke toelichting behoeft. Het Hoofdbestuur heeft de heer Kymmell voorgedragen, omdat de fractie versterking nodig had op het gebied van het buitenlands beleid en men meende in de persoon van de heer Kymmell hiervoor een alleszins bekwaam deskundige te verkrijgen. De heer Kymmell is buitengewoon hoogleraar te Rotterdam en in de kring van tot de V.V.D. behorende hoogleraren staat hij zeer hoog aangeschreven. Spr. gelooft de heer Bakker gaarne, wanneer hij zegt, dat deze candidaat in de Haagse afdeling weinig bekend is. Er is in de fractie echter niet alleen behoefte aan versterking op het gebied van de buitenlandse economie, maar ook op onderwijsgebied, zodat de voorzitter zich afvraagt, of de afdeling Den Haag dan niet de heer van den Ende naar voren zou willen brengen, die, naar hem bekend is, in de afdeling zeer hoog staat aangeschreven. Bij het stellen van een candidaat dient men zich toch zeker af te vragen, waaraan in de fractie behoefte bestaat. De heer Geertsema is spr. bekend als een zeer bekwaam, doch de fractie dient zo veelzijdig mogelijk te zijn samengesteld.

De heer Mr. Th. Bakker licht nader toe, dat de heer Geertsema hoofd is van de afdeling Algemene Zaken aan het departement van Binnenlandse Zaken en direct staat onder Staatssecretaris Schmelzer, die de wens te kennen had gegeven, dat deze functie door een liberaal zou worden vervuld.

De Voorzitter vraagt zich af, of gezien de binnen de fractie bestaande wensen, de candidatuur van de heer Geertsema voorkeur verdient boven die van de heer Kymmell. Voorts zijn bij het Hoofdbestuur tal van telegrammen binnengekomen, waarin gepleit wordt voor het stellen van een jongere liberaal op een der verkiesbare plaatsen. Voor deze plaats zou dan gedacht kunnen worden aan de heer Dorsman. Spr. zou de vergadering in overweging willen geven voor het geval men de heer Kymmell voor deze plaats geen geschikte candidaat acht, deze te doen innemen door een der lager op de lijst geplaatste kandidaten.

De heer W. Kobus (Utrecht) is het opgevallen, dat het Hoofdbestuur weinig aandacht heeft besteed aan versterking van het vrouwelijk element in de fractie. De vrouwelijke leden kunnen, naar is gebleken, heus hun woord in de Kamer wel doen. In groep I staat op deze plaats een vrouwelijke candidaat. Spr. stelt voor, de 16e plaats in groep II eveneens door een vrouw te doen innemen.

Mevrouw A. Fortanier-de Wit (Overveen) is eveneens van oordeel, dat er te weinig vrouwelijke kandidaten op de lijsten voorkomen, hetgeen zij beneden de waardigheid van de Partij acht. Vrouwelijke Kamerleden toch beschikken over zekere kwaliteiten, waardoor zij bepaalde facetten van het politieke leven goed kunnen beheersen. Ook zij zou willen voorstellen deze plaats te doen innemen door een vrouwelijke kandidaat. Zij wil hiervoor aanbevelen mevrouw Ir. A. Kuiper-Struyk te Rotterdam, door welke candidatuur ook in een leente in de fractie zal worden voorzien. Mevrouw Kuiper is bouwkundig ingenieur, lid van de gemeenteraad van Rotterdam, waar zij reeds jarenlang de woningbouwproblemen behandelt; hierdoor beheerst zij een gebied, dat in de fractie versterking behoeft. Tevens beschikt zij over een all-round politieke belangstelling. Mevrouw Fortanier kan haar voor deze plaats dan ook warm aanbevelen.

De heer Dr. H. C. Geerling (Rotterdam) is de vorige spreekster hartelijk dankbaar voor haar pleidooi ten gunste van de candidatuur van mevrouw Kuiper-Struyk, die hij namens de afdeling Rotterdam voor de 17e plaats in deze groep had willen voordragen. Hij is van mening, dat wanneer teveel kandidaten voor één plaats worden voorgesteld, dit de kansen voor een bepaalde kandidaat verkleint. In verband hiermede zou hij willen voorstellen mevrouw Kuiper niet voor plaats 16, doch voor plaats 17 in groep II kandidaat te stellen.

De heer H. M. J. Dubbeldam (Vlaardingen) zal enkele woorden wijden aan de candidatuur van de heer G. Dorsman. Bij de laatstgehouden verkiezingen is gebleken, dat zeer veel jongeren hun vertrouwen aan de V. V. D. hebben geschonken. Doch niet alleen in dit grote electorale succes komt dit vertrouwen van de Nederlandse jeugd in de liberale beginselen tot uiting. Er is werkelijk een grote geneigdheid om zich ook te verdiepen in het liberalisme. Een wel zeer duidelijk teken hiervan is dan ook de enorme groei van de liberale jongeren organisatie, die haar ledental in het afgelopen jaar met 52% zag stijgen, een stijging, die nog steeds in dezelfde mate voortzet. Het is dan ook de plicht der vergadering, nu uit alles blijkt, dat wij de jeugd mee hebben, ook een kans te geven aan een capabele jongere kandidaat, die uit de kring der J. O. V. D. is voortgekomen. Er staan inderdaad jongeren op de lijsten, maar het zijn niet allen jongeren, die actief in de J. O. V. D. werkzaam zijn geweest. Zulk een kandidaat is wel de heer G. Dorsman, die spr. van zeer nabij kent als lid van het Hoofdbestuur van de J. O. V. D. en als gemeenteraadslid van Vlaardingen, in welk college hij reeds drie jaren zitting heeft. In die tijd heeft de heer Dorsman zich ontwikkeld tot een vooraanstaand vertegenwoordiger der liberale ideeën met wiens oordeel men ook in de andere partijen terdege rekening houdt. Hij is een dynamische en beginselvaste figuur, aan wiens organisatorische initiatieven de groei van de J. O. V. D. mede in niet geringe mate is te danken. Ook in het bedrijfsleven neemt deze kandidaat reeds een belangrijke plaats in. Bij de fabriek voor Chemische Producten is hij belast met de planning en de organisatie van de productie. Uit dit alles blijkt naar het oordeel van de heer Dubbeldam overduidelijk, dat men niet bevreesd behoeft te zijn over de capaciteiten van deze kandidaat, die in de wereld der jongeren een markante plaats inneemt. Het is daarom, dat spr. de vergadering met klem wil verzoeken haar stem op de heer Dorsman uit te brengen.

De heer Dr. J. N. van den Houten (Wassenaar) bepleit voor deze plaats de candidatuur van de heer Geertsema.

Uit stemming bij handopsteken blijkt zonder enige twijfel, dat de vergadering de voorkeur geeft aan Mr. W.J. Geertsma te 's Gravenhage, zodat deze de 16e plaats in groep II zal innemen.

Groep III.

De vergadering kan zich verenigen met het voorstel van het Hoofdbestuur, zodat de 16e plaats in groep III zal worden ingenomen door de heer Mr. B.P. van der Veen te Leeuwarden.

Groep IV.

De heer C.W.C. van Beekun (Centrale Middelburg) meent, dat de gewestelijke belangen niet in het gedrang mogen raken door de toenemende behoefte van de fractie aan specialisten. Buiten het Altiaplan is daar b.v. Zeuws-Vlaanderen, waarvan wel eens wordt vergeten, dat ook dit tot Nederland behoort. Spr. zou voor deze plaats een Zeuws kandidaat willen voorstellen, n.l. de heer C.A. Kammeraad te Middelburg, die een sierraad voor de Partij zal blijken te zijn, wanneer hij tot lid der Kamer zal worden verkozen. Spr. wil deze kandidaat met klem in de belangstelling der vergadering aanbevelen.

De Voorzitter erkent de betekenis van de heer Kammeraad ten volle. Het Hoofdbestuur heeft geneemd op de lijsten eerst een kandidaat uit de provincie Utrecht en daarna een uit Zeeland te moeten voorstellen.

De heer J.K. Fredrikze (Arnhem) is van oordeel, dat de Partij moet uitzien naar kandidaten, die zij op grond van hun capaciteiten voor het Kamerlidmaatschap geschikt acht. De heer S. Willinge Oratam te Wapenveld heeft in de Partij getoond over zeer krachtige organisatorische eigenschappen te beschikken. Hij heeft voorts als lid van de Provinciale Staten zeer belangrijk werk verricht op het gebied van de waterstaatswerken. Spr. wil deze kandidaat van harte voor deze plaats aanbevelen.

De heer J.F. Sievers (Mongelo) beveelt aan de heer Ir. J. Baas te Zutphen, in het noorden en oosten van ons land en in het bijzonder in de N.O. Volder zeer goed bekend.

De Voorzitter antwoordt, dat voor deze plaats niet over kandidaten uit Gelderland wordt gesproken, omdat deze lager op de lijsten reeds een plaats hebben verkregen.

Besloten wordt te stemmen over de kandidaten Mr. D. Schuitemaker en C.A. Kammeraad.

Uitgebracht worden in totaal 628 stemmen, waarvan op de heer Schuitemaker 329 en op de heer Kammeraad 299, zodat de 16e plaats in groep IV zal worden vervuld door Mr. D. Schuitemaker te Utrecht.

Plaats 17.

Groep I.

De vergadering gaat accoord met het voorstel van het Hoofdbestuur, zodat deze plaats zal worden vervuld door de heer J.C. Corver te Heemstede.

Groep II.

De vergadering besluit, in afwijking van het voorstel van het Hoofdbestuur, de 17e plaats in deze groep te doen innemen door mevrouw Ir. A. Kuiper-Struyk te Rotterdam, zoals door de heer Geerling namens de afdeling Rotterdam werd bepleit.

Groep III.

De heer Mr. Th. Bakker ('s Gravenhage) heeft bezwaar tegen de candidaat van het Hoofdbestuur, de heer Mr. J. A. Heemstra te Deventer. Het is hem bekend, dat bij het samenstellen der lijsten naar regionale spreiding wordt gestreefd, doch desondanks zou hij deze plaats willen doen innemen door Dr. J. N. v. d. Ende te 's Gravenhage, omdat hiermede een onderwijsdeskundige aan de fractie wordt toegevoegd.

De heer J. F. Sievers (Hengelo) beveelt voor deze plaats wederom aan de heer Mr. J. Baas te Zutphen, een eerste klas en all-round agrariër, iemand die de agrarische problemen door en door kent. Hij is overtuigd, dat de heer Baas het Kamerlidmaatschap op uitstekende wijze zal vervullen, als weinigen voor hem; de uitbreiding der agrarische sector van de fractie zal bij hem in goede handen zijn.

De heer B. Krijt (Diepenveen) zou deze plaats liever zien ingenomen door de heer Heemstra dan door de heer Baas, omdat bij de eerste de belangen van de kleine boeren in goede handen zullen zijn.

De heer Drs. A. P. de Haan (Zwolle) geeft eveneens aan de candidatuur van de heer Heemstra de voorkeur boven die van de heer Baas.

De heer G. J. v. d. Noordaa (Zwolle) deelt namens de Centrale Zwolle mede, dat bij het indienen der voorstellen nog niet zeker was, dat de heer Baas een candidatuur voor het Kamerlidmaatschap zou kunnen aanvaarden; dit was afhankelijk van de toestemming van zijn directie. De Centrale Zwolle besloot toen de heer Heemstra voor deze plaats voor te stellen, met het voorbehoud, dat de heer Heemstra de plaats aan de heer Baas zou afstaan, wanneer deze de bedoelde toestemming zou verkrijgen. In dat geval zou de heer Heemstra dan candidaat worden gesteld voor plaats 22 in de plaats van de heer Y. van der Wal. Spr. kan de vergadering mededelen, dat zojuist telefonisch bericht van de heer Heemstra werd ontvangen, dat hij er volkomen mee accoord gaat zijn plaats af te staan aan de heer Baas, zodat deze de 17e plaats in groep III kan bezetten. De vergadering gaat hiermede accoord.

Groep IV.

De vergadering neemt gaarne het voorstel van het Hoofdbestuur over, zodat op de 17e plaats in deze groep zal worden gesteld de heer C. A. Kammeraad te Middelburg.

Plaats 18.

Groep I.

De heer Drs. A. Bakker (Zaandam) wijst de vergadering nogmaals op het ontbreken van kandidaten uit de Zaanstreek en beveelt opnieuw de heer Gerbrand de Jong te Wormerveer in de belangstelling der aanwezigen aan.

De heer W. Franck (Bergen) maakt melding van ernstige principiële bezwaren, die in de afdeling Bergen tegen de voorgestelde candidaat, de heer D. Breebaart te Zijpe, bestaan. Ter voorkoming van misverstand wil spr. uitdrukkelijk stellen, dat de bezwaren der afdeling zich uitsluitend richten tegen de heer Dirk Breebaart, burgemeester van Zijpe, en niet tegen de in partijkringen zo goed bekende en geachte secretaris van de Centrale Den Helder, de heer Simon Breebaart te Middenmeer. Deze bezwaren zijn van tweeërlei aard. Dat deel der bezwaren, dat van enigszins delicate aard is, werd ter kennis gebracht van de algemeen secretaris der Partij; spr. acht deze vergadering

niet de juiste plaats om hierop nader in te gaan, maar refereert zich wat dit betreft aan het inzicht en oordeel van het Hoofdbestuur. Het tweede en niet minder belangrijke bezwaar der afdeling richt zich tegen de volslagen onbekendheid van deze candidaat in partijkringen. De heer Breebaart heeft, voorzover spr. bekend, nooit tevoren, ook niet in een der lagere regionen van de partij, enigzins functie bekleed noch heeft hij op andere wijze blijk gegeven actief deel te nemen aan het politieke leven in het algemeen of aan de bevordering der V.V.D.-belangen in het bijzonder. Het bevreemdt de afdeling derhalve ten zeerste deze politiek volkomen onbekende candidaat op een verkiesbare plaats te zien voorgesteld, en dit te meer, omdat de afdeling Bergen als candidaat heeft gesteld Mr. Th. Rijnberg, wiens werken en streven voor de V.V.D. ruime bekendheid geniet. De heer Rijnberg is 45 jaar, jurist, in 1935 afgestudeerd aan de Universiteit te Utrecht. Na werkzaam te zijn geweest bij het departement van Economische Zaken, bekleedt hij thans de functie van adjunct-directeur van een der belangrijkste industriële bedrijven aan de Zaan. Hij is voorts o.a. bestuurslid van de bedrijfsvereniging voor de Chemische Industrie en lid van de Adviescommissie van het Gewestelijk Arbeidsbureau te Zaandam. In partijverband was hij secretaris van de afdeling Bergen, secretaris van de Staten-Centrale Alkmaar en bestuurslid van de Kamercentrale Den Helder. Zijn belangstelling voor al wat de Partij betreft blijkt ook uit een destijds door hem samengesteld werkstuk, bevattende een 30-tal amendementen op het voorgestelde nieuwe Huishoudelijk Reglement der Partij. Tevens werd de heer Rijnberg bij een vorige gelegenheid candidaat gesteld voor het Hoofdbestuur, welke candidatuur door vele afdelingen werd ondersteund, ook door de afdeling Zijpe. Spr. is van mening, dat bij de candidaatstelling voor het Kamerlidmaatschap als doorslaggevende factor moet gelden "de beste man op de beste plaats". Uitgaande van dit principe kan er bij de keuze tussen de candidaten Breebaart en Rijnberg geen twijfel over bestaan aan welke candidaat de voorkeur moet worden gegeven. De heer Franck vertrouwt derhalve op het gezonde oordeel van de aanwezige afgevaardigden om hun steun te geven aan de candidatuur van de heer Rijnberg.

De heer P. Blaauboer (Barsingerhorn) deelt mede, dat in de vergadering van de Centrale Den Helder geen candidaat uit de Zaanstreek is voorgesteld, hetgeen hem zeer spijt, omdat hij ervan overtuigd is, dat de Zaan een op een verkiesbare plaats gestelde candidaat toekomt. Mede namens de Centrales Haarlem en Amsterdam sprekend, wekt hij de aanwezigen op de candidaat van het Hoofdbestuur, de heer Breebaart te steunen. Deze is burgemeester van Zijpe en hem voorts bekend als bestuurslid van verschillende instellingen. Zijn uitstekende kwaliteiten komen daar overduidelijk tot uiting.

De heer W.v.d.Rood (Barsingerhorn) doet een beroep op de vergadering om haar stem uit te brengen op de heer W.H.Jas te Dubbeldam, zulks ter versterking van het agrarisch element in de fractie.

De Voorzitter licht naar aanleiding van de opmerkingen van de heer Franck toe, dat de bezwaren van de afdeling Bergen gegrond waren op het feit, dat men zekere gedragingen van de heer Breebaart tijdens de bezetting niet juist achtte. Spr. is van mening, dat het thans volkomen onmogelijk is de achtergronden van deze bezwaren te onderzoeken en wil volstaan met de opmerking, dat men voor een burgemeestersfunctie na de oorlog werd gezuiverd. Het ligt niet op de weg van de partij een nazuivering te houden.

Stemming bij handopsteken over de vier kandidaten, de heren Breebaart, Jas, De Jong en Rijnberg, wijst uit, dat de vergadering de voorkeur geeft aan de heer D. Breebaart te Zijpe, zodat deze de 18e plaats in groep I zal vervullen.

Groep II.

De heer J. Machielsan (Leiden) beveelt de heer Mr. E. Porthoine warm in de aandacht der vergadering aan. De heer Porthoine heeft grote belangstelling voor de politiek in het algemeen, is directeur van de Kon.Ned. Middenstandsbond, spreekt in deze functie op tal van bijeenkomsten en komt in aanraking met vele zaken op het terrein van de Euromarkt. Hij komt voort uit de jongere liberalen, is thans gemeenteraadslid van Leiden en verricht hier uitstekend werk. Spr. meent, dat de heer Porthoine wegens zijn grote verdiensten voor de Partij zeer zeker een verkiesbare plaats op de lijsten verdient en wekt de aanwezigen op bij het uitbrengen van hun stem hiernede rekening te houden.

De heer Dr. J. H. v. d. Houten (Wassenaar) heeft bezwaar tegen deze procedure. Tussen de Voorzitters der Centrales was overeenstemming bereikt over de door de heer Porthoine in te nemen plaats, n.l. plaats 24. Z.i. gaat het wel wat ver thans voor een verkiesbare plaats een derde middenstandskundige te pousseren. Men moet de middenstand niet verwarren met de middengroepen en juist voor deze categorie lijkt hem de heer Mr. A. van Vuure te Wassenaar, de door het Hoofdbestuur gestelde candidaat, beter geschikt dan de heer Porthoine. In de heer van Vuure weet spr. een voortreffelijk candidaat aan te bevelen; hij is lid van de Partijraad, oud-wethouder, thans als kantonrechter in functie, een soepel en tactvol man, die op velerlei gebied uitblinkt en het type is van de politicus, dat wij zo goed kunnen gebruiken. Hij meent de vergadering te moeten raden het voorstel van het Hoofdbestuur te volgen.

De heer M. de Bruyne (Amersfoort), lid van de J.O.V.D., beveelt de heer G. Dorsman te Vlaardingen aan. Naar spr.'s mening moet ook aan de continuïteit in de Partij worden gedacht en voor de jongeren in de Partij de mogelijkheid worden geopend een verkiesbare plaats in te nemen, waarbij hij gaarne verwijst naar hetgeen de heer Oud hierover heeft gezegd in zijn openingsrede ter gelegenheid van de jaarlijkse algemene vergadering van 1958 te Hengelo.

De Voorzitter zijn deze woorden uit het hart gegrepen, ook hij zou gaarne zien, dat jongere liberalen verkiesbare plaatsen krijgen. Uiteindelijk moet echter de vergadering hierover beslissen.

De heer Dr. J. C. van Zoelen (Amsterdam) maakt melding van de ontvangst van een telegram van de afdeling Amsterdam, waarin men pleit voor het stellen van jongere kandidaten op verkiesbare plaatsen. Op grond hiervan beveelt hij gaarne de heer Dorsman aan.

Mevrouw A. Fortanier-de Wit (Overveen) vraagt met klem de aandacht der vergadering voor de candidatuur-Dorsman. Deze is te beschouwen als exponent van een bepaalde groep. Ook andere partijen hebben zulke exponenten! Zij wekt de aanwezigen op dit wel in het oog te houden.

De heer T. v. d. Berg Azn. (Boskoop) vraagt de aandacht der vergadering voor de candidaat Porthoine.

Stemming bij handopsteken over de drie genoemde kandidaten, de heren G. Dorsman, Mr. F. Portheine en Mr. A. van Vuure, brengt de heer Dorsman op de 18e plaats in deze groep.

Groep III.

De vergadering gaat geheel accoord met het voorstel van het Hoofdbestuur om deze plaats te doen innemen door mevrouw G. Doornbos-Oosting te Pieterburen (Gr.).

Groep IV.

De heer L. N. H. van Zutphen (Winterswijk) is van oordeel, dat voor de 18e plaats in deze groep de heer Mr. S. Willinge Gratama eerder in aanmerking komt dan de door het Hoofdbestuur gestelde kandidaat, de heer Ir. L. G. Oldenbanning. De heer Willinge Gratama verenigt vele kwaliteiten in zich, die hem voor het Kamerlidmaatschap uitermate geschikt maken. In Gelderland kent men hem als een bijzonder actieve figuur. Bovendien is hij specialist op het gebied van de vraagstukken der ruimtelijke ordening. Gaarne zag spr. deze plaats door de heer Willinge Gratama ingenomen.

De heer J. W. Baretta, namens de afdeling Winterswijk sprekend, acht de heer P. A. Spanjer zeer geschikt voor deze candidatuur. Spr. heeft de uitdrukking "regionale spreiding" horen gebruiken en wil in verband hiernede opmerken, dat het hem voorkomt, dat bij deze candidaatstelling het gebied achter de IJssel volkomen wordt vergeten, terwijl er wel drie kandidaten uit Arnhem worden gesteld.

De heer P. Hoebé (Baarn) vestigt de aandacht op de heer E. B. W. Schuitena te Baarn, 66 jaar, oud-directeur van Philips Phon. Industrie aldaar, een industriël van formaat, voorzitter van de V. V. D.-gemeenteraadsfractie te Baarn, president-commissaris van verschillende ondernemingen, die een grote goodwill geniet.

Stemming bij handopsteken over de kandidaten Oldenbanning, Schuitena, Spanjer en Willinge Gratama toont aan, dat de vergadering de voorkeur geeft aan de kandidaat van het Hoofdbestuur, zodat de heer Ir. L. G. Oldenbanning te Arnhem deze plaats zal bezetten.

Plaats 19.

Groep I.

De heer Drs . D. Ruiters (Amsterdam) stelt voor de heer H. H. Jacobse op deze plaats te zetten. In de moeilijke dagen na de bevrijding, toen de liberale gedachte weinig weerklank vond, heeft de heer Jacobse pal gestaan voor onze beginselen en in het bijzonder de jeugd en de jongeren tot het liberalisme opgewekt.

Stemming bij handopsteken over de heer H. H. Jacobse en de kandidaat van het Hoofdbestuur, Mr. P. Nagtegaal te Amsterdam, brengt de heer Jacobse op de 19e plaats in deze groep.

Groep II.

De vergadering besluit, in afwijking van het voorstel van het Hoofdbestuur, voor deze plaats aan te wijzen de heer H. van der Houwen te Dubbeldam.

Groep III.

De heer M. H. Wassenberg (Kollum) spreekt zijn verbazing uit over de candidatuur van de heer H. A. Boersma te Leeuwarden. Deze kandidaat toch is in Friese partijkringen een volslagen

onbekende. Hij is pas drie weken lid van de Partij, zodat hij hem de vergadering niet durft aan te bevelen.

Spr. is verwonderd de heer J.A. van Overklift op plaats 26 aan te treffen en stelt de vergadering voor de 19e plaats door deze kandidaat te doen innemen.

De Voorzitter licht toe, dat wanneer het Hoofdbestuur van deze feiten op de hoogte zou zijn geweest, men niet de heer Boersma doch de heer van Overklift zou hebben voorgesteld.

De vergadering sluit zich aan bij de suggestie van de heer Wassenberg. De 19e plaats in groep III zal dus worden vervuld door de heer J.A. van Overklift te IJmuiden.

Groep IV.

De vergadering neemt het voorstel van het Hoofdbestuur over, zodat op deze plaats zal worden gesteld Mr. S. Willinge Gratama te Wapenveld.

Plaats 20.

Groep I.

De vergadering kan zich met de voordracht van het Hoofdbestuur, om deze plaats te doen innemen door de heer Mr. F. C. Vorstman te Hilversum, verenigen.

Groep II.

Als kandidaten worden voor deze plaats genoemd de heren Mr. F. Porthoine te Leiden en Mr. A. van Vuure te Wassenaar.

De vergadering wijst voor deze plaats aan de heer Mr. F. Porthoine te Leiden.

Groep III.

Het voorstel van het Hoofdbestuur vindt instemming bij de vergadering. De 20e plaats in deze groep zal dus worden vervuld door de heer T. E. Willems te Roden.

Groep IV.

Waar de kandidaat van het Hoofdbestuur, de heer H. v. d. Houwen, de 19e plaats in groep II zal innemen, worden uit de vergadering enkele andere suggesties gedaan, t.w. de heren P. A. Spanjer te Winterswijk, E. Noorman te Bergen op Zoom, H. Hali te Ude en mevrouw F. B. van Beek-van Duijn te Velp.

Uit stemming bij handopsteken blijkt, dat de meerderheid der vergadering zich uitspreekt voor de heer P. A. Spanjer, zodat deze de 20e plaats zal innemen.

Plaatsen 21 tot en met 30.

Groep I.

De vergadering besluit het voorstel van het Hoofdbestuur in zoverre te wijzigen, dat de plaatsen 22, 23 en 24 resp. zullen worden ingenomen door de heren T. G. Tomson te Heiloo, R. Th. J. le Cavolier te Amsterdam en J. E. Goudsmit te Haarlem; voor de vervulling der overige plaatsen gaat zij gaarne met het voorstel van het Hoofdbestuur accoord.

Groep II.

In deze groep zullen ingevolge besluit van de vergadering de plaatsen 22, 23, 24 en 25 resp. worden ingenomen door de heren J. Alers te Barendrecht, A. van Vuure te Wassenaar, W. H. Fockema Andreae te Rotterdam en J. N. van den Ende te 's Gravenhage. Voor de bezetting der overige plaatsen neemt de vergadering gaarne het voorstel van het Hoofdbestuur over.

Groep III.

De plaatsen 22 en 26 in deze groep zullen overeenkomstig het besluit der vergadering worden vervuld door de heren J.A.Heenstra te Deventer en H.A.Boersma te Leeuwarden. De overige, door het Hoofdbestuur gestelde kandidaten vinden instemming bij de aanwezigen.

Groep IV.

Voor de plaatsen 23 en 28 stelt de vergadering voor de heren E.Hoorman te Bergen op Zoom en J.F.G.Schlingemann te Goes, terwijl zij zich, wat de overige kandidaten betreft, gaarne aansluit bij het voorstel van het Hoofdbestuur.

Hiermede is de vergadering aan het einde van haar werkzaamheden gekomen.

De Voorzitter vestigt er in zijn slotwoord de aandacht op, dat de werkzaamheden der vergadering wel zeer moeilijk zijn geweest. Als voorzitter rustte op hem de moeilijke taak om in één dag door deze candidaatstelling heen te komen, teneinde de verkiezingsvoorbereidingen, waaraan nog zeer veel werk zal zijn verbonden, behoorlijk te doen functionneren. Het was wel eens een wat rumoerige vergadering; spr. is echter dankbaar, dat de aanwezigen het mogelijk hebben gemaakt de voorgenomen taak ten einde te brengen.

Voorts dankt de Voorzitter de vergadering nogmaals zeer voor het in hem gestelde vertrouwen om hem wederom als lijst-aanvoerder voor het gehele land aan te wijzen. Hij kan de vergadering de oprechte verzekering geven, dat hij zijn uiterste best zal doen de Partij gedurende de verkiezingscampagne naar zijn beste kunnen te leiden, waarbij hij tevens een beroep op allen in de Partij wil doen om zich als één man achter deze lijsten te scharen, onverschillig of men het al dan niet met de aangewezen kandidaten eens is. De Partij staat thans voor een uitermate belangrijke verkiezingscampagne; wij bevinden ons op een keerpunt. Nu zal blijken of het ons zal gelukken de politiek in Nederland om te buigen. Spr. hoopt, dat wij op 13 Maart zullen kunnen zeggen, dat wij voldaan zijn over de verkiezingsuitslag.

De heer Mr.Th.Bakker ('s Gravenhage), die juist in deze dagen vele malen contact heeft gehad met het Algemeen Secretariaat op de Koninginnegracht te Den Haag, brengt een woord van dank aan de Algemeen Secretaris voor het vele werk, dat door het Secretariaat is verzet en in de komende tijd nog verzet zal moeten worden.

De heer D.W.Dettmeijer ('s Gravenhage), Algemeen Secretaris der Partij, endosseert deze dank gaarne aan mejuffrouw van Everdingen, de heer van Vlaardingen en de overige medewerkers op het Secretariaat, en geeft uiting aan zijn erkentelijkheid voor de vriendelijke woorden van de heer Bakker.

Hierna sluit de Voorzitter om 6 uur n.m. de vergadering.
